

แนะนำหนังสือ

Bernardin, H. John and Russell, Joyce E.A. *Human resource management: and experimental approach* 2 nd ed. Singapore: Irwin/McGraw-Hill, 1998. 692 p. (Management Organization Series)

หนังสือเล่มนี้ต่างจากตำราการบริหารทรัพยากรมนุษย์เล่มอื่น ที่มีทั้งหลักทฤษฎี และภาคปฏิบัติด้านการบริหารงานบุคคล ที่เน้นให้นักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาด้านบริหารธุรกิจศึกษาปัญหาเฉพาะเรื่อง เป็นการเตรียมนักศึกษาให้ “เรียนจากภาคปฏิบัติ (learn by doing)” และเป็นตำราด้านการบริหารงานบุคคลที่ใช้วิธีการทางวิจัย เพื่อสร้างความสามารถและกระบวนการให้นักศึกษาสามารถประเมินความก้าวหน้าที่ได้พัฒนาขึ้นตลอดหลักสูตร

แบบฝึกหัดภาคปฏิบัติเน้นการศึกษาเพื่อสร้างความสามารถด้านการบริหารงานบุคคลให้กว้างขวางขึ้น โดยผ่านการศึกษาแบบปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน เนื่องจากอนาคตของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจคือผู้จัดการ ดังนั้น จึงได้รวมประเด็นสำคัญสำหรับผู้จัดการ 2 เรื่องไว้ด้วย คือ performance management และการจัดการแรงงานต่างประเภท เพื่อให้โอกาสทำงานอย่างเท่าเทียมกัน วัตถุประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ต้องการเน้นทั้งสองหัวข้อ ทั้งด้านความรู้และประสบการณ์โดยตรง นอกจากนี้ หนังสือเล่มนี้ยังช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินผลงานของตนและสมาชิกของกลุ่มด้วย

ขอบเขตของหนังสือเล่มนี้ยังครอบคลุมประเด็นปัญหาแรงงานในปัจจุบันด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาเชื้อชาติ เพศ ค่าตอบแทนผู้บริหาร สิทธิส่วนบุคคล ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม เป็นต้น รวมทั้งครอบคลุมประเด็นปัญหาระดับนานาชาติเกือบทุกบท เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างระหว่างแต่ละประเทศ

ผู้แต่งทั้งสองเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารงานบุคคล Dr.Bernardin เป็นอาจารย์ด้านวิจัยที่ College of Business, Florida Atlantic University และ Dr.Russell เป็นอาจารย์ทางการบริหารที่ University of Tennessee และยังมีผู้เชี่ยวชาญสาขาการบริหารงานบุคคลเฉพาะด้านที่ทรงคุณวุฒิ ทั้งความรู้ ประสบการณ์ ผลงานวิจัย เขียนแต่ละบท

หนังสือเล่มนี้จึงนับเป็นหนังสือที่น่าสนใจเล่มหนึ่งทางการบริหารงานบุคคลเล่มนี้ โดยเฉพาะสำหรับนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจ

Delhaise F. Philippe. *Asia in Crisis: the Implosion of the Banking and Finance Systems*. Singapore: John Wiley & Sons (Asia), c1998. 280 p.

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งปะทุขึ้นมาเมื่อสองปีที่แล้ว ขณะนี้หลายประเทศที่ประสบปัญหา กำลังหาทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้น มีสัญญาณบ่งบอกว่าเศรษฐกิจของเกาหลีใต้และไทยเริ่มจะฟื้นตัว หลายคน

อาจตั้งคำถามกับตนเองว่า เมื่อประเทศที่ประสบปัญหาเหล่านั้นฟื้นตัวแล้วมีโอกาสที่จะพบวิกฤตการณ์ซ้ำเติมอีกหรือไม่ คงไม่มีใครกล้าตอบคำถามอย่างแน่ชัด แต่หลังจากอ่านหนังสือ *Asia in Crisis: the Implosion of the Banking and Finance Systems* เขียนโดย Philippe F. Delhaise อดีตผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ และนักวิเคราะห์ข้อมูลการเงินของธนาคารพาณิชย์แถบเอเชียมานานมากกว่า 20 ปี ได้สะท้อนความคิดของชาวเอเชียเป็นอย่างดี

ผู้เขียนต้องการนำเสนอข้อมูลในลักษณะของการพิจารณาปัญหาว่าทำไมจึงเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในเอเชีย จากการประเมินสถานการณ์จึงรู้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่วิกฤตการณ์แต่เป็นความตื่นกลัว ถ้าถือว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวิกฤตการณ์ก็เป็นเพียงวิกฤตการณ์ระดับหนึ่งที่สามารถหยุดและตอบโต้ได้

หนังสือมีเนื้อหารวม 11 บท บทที่ 1 กล่าวถึงความตื่นกลัวที่เกิดขึ้นกับประเทศในทวีปเอเชียเริ่มด้วยการเปิดตลาดเสรี การลงทุนผิด การกักขังเงินตราต่างประเทศ ความเข้มงวดของตลาด สามเหลี่ยมธุรกิจธนาคารและนักการเมือง ขนาดและโครงสร้างของระบบการเงินสาเหตุที่เกี่ยวพันกับวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ บทที่ 2 อาชญากรรมและการลงโทษกล่าวถึง อันตรายที่เกิดจากความไม่รับผิดชอบของผู้บริหาร เงินทุนของธนาคาร ผู้รับผิดชอบต่อความล้มเหลวของธนาคาร การฟื้นฟู ผู้ชนะและผู้แพ้ การชำระสะสางหนี้สิน การควบกิจการ การเป็นธนาคารของรัฐ บทที่ 3 การบัญชีธนาคารในเอเชีย กล่าวถึงการเปิดเผยข้อมูลการเงินของธนาคาร และการวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ในเอเชีย บทที่ 4 ถึงบทที่ 8 กล่าวถึงระบบธนาคารพาณิชย์ วิกฤตการณ์ และอนาคตโดยเริ่มจากประเทศไทย เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ บทที่ 9 ให้ภาพของประเทศอื่น ๆ ในเอเชียที่ไม่เผชิญกับวิกฤตการณ์โดยตรง เช่น จีน ไต้หวัน

สิงคโปร์ ฮองกง และญี่ปุ่น บทที่ 10 กล่าวถึง การเยียวยาปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยการชักนำกองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาแก้ไขปัญหา บทที่ 11 ผู้เขียนได้สรุปให้เห็นภาพระบบธนาคารพาณิชย์ วิกฤตการณ์ของการเจริญเติบโต ข้อเสนอแนะ ความสูญเสียที่เกิดขึ้น และบทเรียนที่ได้รับ นอกจากนี้ได้ลำดับเหตุการณ์ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราและความตื่นกลัวของผู้ลงทุน

จะเห็นได้ว่าวิกฤตการณ์เอเชียไม่ได้เพิ่งเริ่มในปี ค.ศ. 1997 แต่เริ่มมาก่อนหน้านี้นานหลายปี และวิกฤตการณ์ครั้งนี้จะไม่สิ้นสุดภายในปี ค.ศ. 1998 แต่จะใช้เวลา 15 ปี เพื่อคืนสู่สภาพเดิม และจากการศึกษาข้อมูลการเงินของธนาคารพาณิชย์ในเอเชีย ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพล้มละลายเนื่องจากอัตราส่วนเงินทุนแท้จริงต่ำมาก และข้อมูลการเงินที่ธนาคารพาณิชย์เปิดเผยต่อสาธารณชนไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง ฉะนั้นการแก้วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้คือการแก้ปัญหาระบบธนาคารพาณิชย์และการบริหารงานตามครรลองที่ถูกต้องและชอบธรรม

Montes, Manuel F. *The Currency Crisis in Southeast Asia*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, c1998. 62 p.

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงสาเหตุของวิกฤตการณ์เงินตราที่เกิดขึ้นกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งนำไปสู่วิกฤตการณ์เศรษฐกิจในภูมิภาคดังกล่าว ผู้เขียนเป็นสมาชิกอาวุโสของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา และเป็นผู้ช่วยการร่วมในโครงการต่าง ๆ ของสถาบัน โดยเฉพาะโครงการ Short-Term Capital Movements and Balance of Payments Crisis เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้นและวิกฤตการณ์ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศแถบลาตินอเมริกาและประเทศแถบเอเชีย ทำให้เข้าใจสาเหตุของวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

กับหลาย ๆ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะไทย อินโดนีเซีย รวมทั้งเกาหลีใต้

ส่วนแรกของหนังสือ ผู้เขียนได้เพิ่มข้อมูลล่าสุด (1 มีนาคม 2541) เพื่อให้ผู้อ่านตามสถานการณ์ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ทัน เนื้อหาแบ่งเป็น 6 บท เริ่มจากบทแรก กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ โดยแยกให้เห็นแต่ละประเด็น บทที่ 2 เน้นวิกฤตการณ์ทางการเงินของไทย บทที่ 3 วิกฤตการณ์ ที่รุนแรงยิ่งขึ้นพร้อมทั้งกล่าวถึง ลัทธิลอว์สัน (Lawson doctrine) และทฤษฎีอื่น ๆ ที่ได้อธิบายวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เคยเกิดขึ้น บทที่ 4 เป็นปัญหาพื้นฐานและความรู้สึกต่อวิกฤตการณ์ บทที่ 5 การแก้ไขปัญหาโดยการแทรกแซง กำหนดนโยบายและการประสานงาน บทสุดท้ายกล่าวถึงการลุกลามของวิกฤตการณ์ไปสู่ประเทศอื่น ๆ และการปฏิรูประบบธนาคารพาณิชย์

คงต้องยอมรับว่าวิกฤตการณ์เศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้นกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทยและอินโดนีเซียเป็นปัญหาที่รุนแรง และแก้ไขด้วยความยากลำบาก เพราะฉะนั้น การทำความเข้าใจกับต้นเหตุของปัญหา จะทำให้มองเห็นวิธีแก้ไขได้ตรงจุด

Kotler, Philip. *kotler on marketing: how to create, win, and dominate markets*. New York: Free Press, 1999. 255 p.

ในปัจจุบัน ชื่อ Philip Kotler เป็นที่รู้จักของนักธุรกิจ นักบริหาร และผู้สนใจด้านการตลาดและการบริหารเป็นอย่างดี Kotler เป็นศาสตราจารย์สาขาการตลาดระหว่างประเทศที่ Kellogg Graduate School of Management, Northwestern University มีผลงานด้านการตลาดที่มีชื่อเสียงมากมาย โดยเฉพาะเรื่อง Marketing Management ได้รับยกย่องให้เป็นหนังสือด้านธุรกิจที่ดีที่สุด 1 ใน 50 เล่ม หนังสือ

ของเขาจำหน่ายได้มากกว่า 3 ล้านเล่ม และแปลเป็นภาษาต่าง ๆ กว่า 20 ภาษา รวมทั้งภาษาไทย

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานใหม่ของ Kotler เป็นคู่มือสำคัญทางการตลาดสำหรับผู้บริหาร เรียงเรียงขึ้นจากประสบการณ์การบรรยายเรื่องการตลาดที่ผู้เขียนได้บรรยายในประเทศต่าง ๆ กว่า 20 ปี เนื้อหาของหนังสือแบ่งเป็น 4 ตอนใหญ่ คือ Strategic Marketing, Tactical Marketing, Administrative Marketing และ Transformational marketing โดยรวมแนวคิดด้านการตลาดที่ทันสมัย เช่น database marketing, relationship marketing high-tech marketing, global marketing และ marketing on the Internet เป็นต้น มีคำปรึกษาของ Kotler ต่อธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น AT&T, General Electrics, Ford, IBM, Dupont และ Bank of America เป็นต้น ทำymbทแต่ละบทมี “คำถามเพื่อพิจารณา” เพื่อให้ผู้บริการได้ศึกษาและประยุกต์กับงานของบริษัท นักบริหารในบริษัทเดียวกันอาจประชุมเพื่ออภิปรายในแต่ละบทเพื่อสร้างบทเรียนทางการตลาดสำหรับธุรกิจของตน

หนังสือเล่มนี้สามารถตอบคำถามส่วนใหญ่ของผู้บริหารในระหว่างการบรรยายของเขา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องการตลาดเช่นเดียวกับผู้มีประสบการณ์ และจุดประกายความคิดทางการตลาดที่นำมาใช้ได้ ในศตวรรษที่ 21 มีความรู้และทักษะที่ทันสมัยด้านการตลาด โดยเฉพาะเรื่องโลกาภิวัตน์ และอินเทอร์เน็ต

คณะกรรมการศึกษาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2542. 109 หน้า

ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติ “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” ไว้เพื่อเป็นแนวทางใน

การตรากฎหมาย และการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน นอกจากนี้ จะต้องรายงานผลการดำเนินการเสนอรัฐสภาปีละครั้งด้วย

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน สำหรับการประเมินผลดำเนินการ จึงได้จัดทำโครงการศึกษาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยขึ้น ผลการศึกษาตามโครงการเป็นหนังสือคู่มือเล่มนี้

เนื้อหาของหนังสือกล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดนี้แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดทำตัวชี้วัดทางสังคม กระบวนการศึกษา และจัดทำตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 5 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงของชาติ มาตรา 71, 72, 74 ด้านการบริหารและอำนวยความสะดวกสาธารณะแก่ประชาชน มาตรา 75 ด้านการเมือง การปกครอง มาตรา 76, 77, 78 และ 79 ด้านศาสนา สังคม การศึกษา และสาธารณสุข มาตรา 73, 80, 81 และ 82 และด้านเศรษฐกิจ มาตรา 83, 84, 85, 86 และ 87 รายละเอียดของตัวชี้วัดแต่ละมาตรา ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ประเด็นของตัวชี้วัด ตัวชี้วัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความมีอยู่ของข้อมูล และความสมบูรณ์ของข้อมูล

หนังสือเล่มนี้นับว่ามีประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยด้านการบริหารราชการตามรัฐธรรมนูญ สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล การนำนโยบาย แผนงาน โครงการ ไปสู่จุดมุ่งหมายของกระทรวง ทบวง กรม นักบริหาร นักวิชาการ และนักศึกษาที่สนใจเรื่องนโยบายของรัฐจึงควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กองส่งเสริมการวิจัย. รางวัลสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2542: รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ รางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม รางวัลวิทยานิพนธ์ดีเยี่ยม 260 หน้า

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติมีนโยบายและกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยไทย ด้วยการให้รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ เพื่อเชิดชูเกียรตินักวิจัยที่มีผลงานวิจัยดีเด่นและอุทิศตนในการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีผลงานที่แสดงความคิดริเริ่ม และเป็นผลงานที่ละมตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป รวมทั้งมีจริยธรรมของนักวิจัยด้วย รางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยมจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและให้กำลังใจนักวิจัยที่ได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพดีเยี่ยม จัดขึ้นเมื่อปี 2542 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนนักวิจัยระดับปริญญาเอกที่มีงานวิจัยคุณภาพเยี่ยมในสาขาวิชานั้น ๆ

หนังสือเล่มนี้รวบรวมประวัติและผลงานวิจัยที่สำคัญของนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2542 รวม 5 คน จากสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ศ.ประสิทธิ์ พูตระกูล รศ.เกตุ กรุดพันธ์ ศ.สนิท อักษรแก้ว ศ.วรศักดิ์ กนกนุกุลชัย และ ศ.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ผลงานวิจัยดีเยี่ยมประจำปี 2542 มี 8 รางวัล และมีวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาลดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ได้รับรางวัลสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ คือ เรื่องปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการนำนโยบายด้านการจัดการกากสารอันตรายจากอุตสาหกรรม ไปปฏิบัติในภาคกลางของประเทศไทย ของ นางฉวีลวดดี บุรีกุล นอกจากนี้ ภาคผนวกของหนังสือได้รวมระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับรางวัลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ดีเยี่ยม และผลงานที่ได้รับรางวัลในระยะเวลาที่ผ่านมา

ผู้สนใจงานวิจัยควรศึกษาตัวอย่างงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่ได้รับรางวัลเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยในสาขาวิชาที่สนใจต่อไป

Chalongphob Sussangkarn. *Economic crisis and recovery in Thailand: the role of the IMF*. Bangkok: Thailand Development Research Institute, 1999. 19 p.

เอกสารนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในเอเชีย: นโยบายทางเลือกเพื่อการเจริญเติบโตและความมั่นคง จัดโดยสถาบันนโยบายศึกษา ณ โรงแรม Orchard ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 21-22 มิถุนายน 2542

การอภิปรายโดยสรุปเรื่องการปรับเปลี่ยนไปสู่วิกฤตการณ์และมาตรการสำคัญต่าง ๆ ของโครงการตามเงื่อนไขการขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ประเมินกลยุทธ์โดยรวมของโครงการและข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนกล่าวถึงสาเหตุที่ประเทศไทยต้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้กับเงินทุนสำรองต่างประเทศ การขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศเป็นข้อผูกมัดที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ดังปรากฏในหนังสือแสดงเจตจำนงของรัฐบาลไทยที่มีถึงกองทุน โดยเฉพาะเงื่อนไขในการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังตามคำแนะนำของกองทุน การขยายสถาบันการเงินและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การแก้ปัญหาสถาบันการเงินตามแนวทางของกองทุนก่อให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก เป็นสาเหตุให้สถาบันการเงินอ่อนแอ รัฐบาลได้ออกมาตรการกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจหลายมาตรการรวมทั้งการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ มาตรการเหล่านี้ส่งผลให้เศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างช้า ๆ

ผู้เขียนได้สรุปตอนท้ายว่าปัญหาที่สถาบัน

การเงินประสบมาจากการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพื่อลงทุนในธุรกิจที่มองไม่เห็นอนาคตส่วนผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจฟองสบู่ ฉะนั้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต้องกำหนดมาตรการสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการเงินระหว่างประเทศ นอกเหนือจากการสร้างความแข็งแกร่งให้กับเศรษฐกิจมหภาค การกำกับดูแลสถาบันการเงิน การออกกฎหมายข้อบังคับการปกครอง การแข่งขัน และความปลอดภัยทางสังคม

Chindalak Vadhanasindhu. *The use of contracting in public sector: experiences from some Asian Pacific countries*. Bangkok : Research Center, National Institute of Development Administration, 1999. 22 p.

บทความนำเสนอในการประชุมนานาชาติ IIAS (International Institute of Administrative Sciences) ครั้งที่ 24 ณ กรุงปารีส ระหว่างวันที่ 7-11 กันยายน พ.ศ. 2541 กล่าวถึง การใช้สัญญารับเหมาในภาครัฐซึ่งนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ โดยอธิบายถึงแนวความคิดทั่วไปในการทำสัญญารับเหมาในกิจการภาครัฐและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีทำสัญญารับเหมา

เนื้อหาสำคัญของบทความได้อธิบายถึงการทำสัญญารับเหมาในภาครัฐซึ่งเน้นแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์เป็นหลักรวมทั้งผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับจากการใช้แนวคิดดังกล่าว ได้อธิบายถึงรูปแบบสัญญารับเหมาแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้มีเฉพาะการให้เอกชนหรือองค์กรเอกชนเป็นคู่สัญญาเท่านั้น แต่องค์กรของรัฐ (องค์กรหรือรัฐบาลระดับต่าง ๆ) ก็อาจเป็นคู่สัญญารับเหมาได้โดยให้ตัวแบบเศรษฐศาสตร์และตัวแบบรัฐศาสตร์มาอธิบายแนวคิดเรื่องนี้ นอกจากนี้ได้เปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่างขององค์กรที่เป็นคู่สัญญาในเรื่องจุดแข็งและจุดอ่อนไม่ว่าจะเป็น

องค์กรของรัฐด้วยกัน (Intergovernmental Organizations) องค์กรแสวงหากำไร (For-Profit Organizations) และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit Organizations) ตอนท้ายได้ยกกรณีศึกษาของประเทศไทยและประเทศนิวซีแลนด์ ในการใช้สัญญาับเหมาภาครัฐ

Thailand Development Research Institute. Social impacts of the Asian economic crisis in Thailand, Indonesia, Malaysia and the Philippines, Bangkok, 1999. 134 p.

หนังสือรวมรายงานวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิฟอร์ด ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อรวบรวมเอกสารและข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ทบทวนผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบของนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนยากจน และเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมในการช่วยเหลือคนยากจนจำนวนมากจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ พร้อมทั้งปรับปรุงกรอบเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเหตุการณ์ในอนาคต

เริ่มด้วยรายงานเบื้องต้นเรื่อง Comparative Social Impacts of the Asian Economic Crisis in Thailand, Indonesia, Malaysia and the Philippines โดย Chalongsob Sussangkarn Frank Flatters และ Sauwalak Kittiprapasa เสนอ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและการเมืองของ 4 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ กล่าวได้ว่าวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสาเหตุจากการเปิดเสรีทางการเงินเร็วเกินไป การบริหารองค์กรไม่ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควร กฎระเบียบ

ไม่รัดกุม การบริหารเศรษฐกิจมหภาคไม่มีประสิทธิภาพ และความล้มเหลว ของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ นโยบายการเมืองของแต่ละประเทศมีส่วนผลักดันให้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจมีความรุนแรงต่างกัน อินโดนีเซียประสบปัญหาอย่างรุนแรงทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง

ผลกระทบทางสังคม

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อปัญหาสังคมของทั้ง 4 ประเทศ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหาการว่างงานและรายได้ลดลงทั้งภาคราชการและภาคเอกชน ภาคการก่อสร้างและภาคการเงิน การได้รับค่าจ้างต่ำกว่ามาตรฐาน และการถูกตัดหรือลดเงินเดือน เนื่องจากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลลดลง จึงต้องตัดงบประมาณด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะงบประมาณด้านสังคมที่ส่งผลต่อโครงการช่วยเหลือสังคมจำนวนหลายโครงการให้ต้องหยุดชะงัก นอกจากนี้งบประมาณที่เจียดจ่ายผ่านโครงการต่าง ๆ ก็ถูกเบียดบังจากการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและการคอร์รัปชัน

ผลกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์

รายงานของอินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์ ระบุเหมือนกันว่านักเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษาตอนต้นต้องหยุดเรียนกลางคัน ส่วนมาเลเซียประสบปัญหาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอ ปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตมีระดับความรุนแรงไม่แพ้กัน ประชาชนหันมาพึ่งบริการสาธารณสุขของรัฐทั้ง ๆ ที่มีจำนวนน้อย

ตอนท้ายได้เสนอนโยบายสังคม เช่น ระบบช่วยเหลือความปลอดภัยทางสังคม ความรับผิดชอบต่อปัญหาแรงงานของภาคเอกชน การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และการเลิกควบคุมตลาดเพื่อกระจายรายได้สู่คนยากจน

รายงานเจาะลึกปัญหาสังคมของแต่ละประเทศ

เริ่มจาก *Social Impacts of Thai Economic Crisis* โดย Sauwalak Kittiprapas ผู้วิจัยมุ่งสำรวจความเคลื่อนไหวของประชาชน การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการทำงาน และความเป็นอยู่ซึ่งเป็นผลของวิกฤตการณ์ เศรษฐกิจ และความช่วยเหลือของรัฐบาลต่อปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิเช่น สำนักงานประกันสังคมได้ช่วยเหลือ ผู้ที่ออกจากงาน โดยกำหนดการจ่ายเงินชดเชยเพิ่มแก่ลูกจ้างที่ถูกออกจากงาน กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจัดบริการรักษาพยาบาลฟรีให้กับผู้ที่ต้องออกจากงานและครอบครัว ระยะแรกกำหนดไว้ 1 ปี นอกจากนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ถูกเลิกจ้าง รวมทั้ง การกู้เงินตามโครงการมิยาซาวาเพื่อสร้างงานให้กับประชาชน ตอนท้ายได้เสนอแผนฟื้นฟูสังคมโดยกำหนดกลยุทธ์ดังนี้ คือ ส่งเสริมเงินทุนเพื่อสังคม สนับสนุนความคิดริเริ่มเพื่อสังคม เตรียมทางเลือกเพื่อการศึกษาของประชาชน และการจัดการทรัพยากร ปฏิรูประเบียบข้อบังคับและกฎหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาสังคมในการพัฒนาชุมชน และระบบสวัสดิการสังคม

Social Impacts of the Indonesia's Economic Crisis: Employment, Income and Poverty Issues โดย Tubagas Feridhanusetyawan ผลกระทบของวิกฤตการณ์เศรษฐกิจต่อปัญหาการทำงาน รายได้ และความยากจน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนแรกเสนอภาพเศรษฐกิจโดยรวม ส่วนที่ 2 กล่าวถึงปัญหาการทำงาน เช่น การว่างงาน ค่าจ้าง และการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงาน ส่วนที่ 3 กล่าวถึงความยากจนและการกระจายรายได้ ส่วนสุดท้าย

เสนอนโยบายแก้ปัญหาสังคมซึ่งรัฐบาลมีทางเลือกจำกัด

Social Consequences of Malaysia's Financial Crisis โดย Jomo K.S. และ Diana Wong กล่าวถึงประเทศมาเลเซียที่ได้รับการคาดหมายให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ รุ่นที่ 2 ในกลุ่มประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ผลจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของภูมิภาคทำให้มาเลเซียซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เข้มแข็งอยู่แล้ว ต้องประสบวิกฤตการณ์เศรษฐกิจไปด้วย อันส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชากร การว่างงาน การลดค่าจ้าง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องโภชนาการ สุขภาพ และการศึกษา

Social Impacts of the Asian Crisis in the Philippines โดย Gloria O. Passadilla ฟิlippินส์ เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ในครั้งนี้น้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้เพราะฟิลิปปินส์เคยได้รับบทเรียนจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ระหว่าง พ.ศ. 2526-2528 และการเมืองของประเทศ เริ่มมั่นคง แม้กระนั้นก็ตาม วิกฤตการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อการทำงาน สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้นซึ่งมีผลต่อรายได้ของประชากร

รายงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดสะท้อนภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งก่อนจะเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจต่างแข่งขันเพื่อจะเป็นศูนย์กลางการเงินในภูมิภาค การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและการแตกสลายของฟองสบู่ เป็นการยืนยันถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอและขาดรากฐานและยังเป็นสาเหตุให้ระบบสังคมกระทบกระเทือนไปด้วย

สุธันนี กิติริ*

พรทิพย์ ไโรจนพิทยากร**

* ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

** บรรณารักษ์ ระดับ 8 (ชำนาญการ) สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์